

Svensk sjuksköterskeförening är sjuksköterskornas professionella organisation. Vi arbetar för sjuksköterskans professionella utveckling och en god omvårdnad för patientens, vårdens och hela samhällets bästa. Alla legitimerade sjuksköterskor och sjuksköterskestuderande kan bli medlemmar.

swenurse.se

Stockholm 2020-12-02

Justitiedepartementet

ju.remissvar@regeringskansliet.se

ju.ema@regeringskansliet.se

Justitiedepartementet Dnr Ju2020/03215

Svensk sjuksköterskeförening Dnr 12/41/20

Remissvar: En långsiktigt hållbar migrationspolitik, SOU 2020:54

Svensk sjuksköterskeförening väljer att svara på de delar av betänkandet som allvarligt påverkar en utsatt grupp människors hälsa och där hälso- och sjukvårdspersonalen påverkas i sitt arbete.

Avsnitten som har betydelse för hälso- och sjukvård är främst i relation till Permanent uppehållstillstånd (PUT) och Tillfälligt uppehållstillstånd (TUT) samt tankar runt de motkrav som ställs för uppehållstillstånd. Vården kan dessutom bidra med en viktig roll i intygsbedömningar avseende humanitära skäl, samt rättigheter i tex tortyrskadebedömningar.

Antalet människor på flykt har ökat dramatiskt de senare åren. Det är alltså inte en tillfällig ansträngning som mänskligheten utsätts för. Vi går snarare mot en mera komplicerad framtid med utmaningar som behöver lösas tillsammans för att det skall bli rättssäkert, humanitärt och med en bibehållen folkhälsa på hög nivå.

Kommitténs förslag är att tidsbegränsade uppehållstillstånd blir huvudregel. Det ges förslag på 13 månader med möjlighet att förlänga med två år åt gången eller tre år. Alla migranter som uppfyller kraven har rätt att söka PUT och det ska kunna beviljas men först efter tre år och endast om vissa krav är uppfyllda. Dessa krav är bland annat att man ska kunna försörja sig själv och ha kunskaper i svenska språket och om samhället. Hur kraven ska utformas pågår det en utredning om.

Kommittén föreslår dessutom att det ska återinföras en möjlighet att bevilja uppehållstillstånd av humanitära skäl. Upphållstillstånd kan beviljas om det föreligger synnerligen ömmande omständigheter. En sådan omständighet (för vuxna) kan vara synnerligen allvarligt hälsotillstånd. Upphållstillstånd på sådan grund föreslås som regel vara tidsbegränsad. Längden på tillstånd som beviljas på den här grunden är 13 månader, med möjlighet att förlängas med två år i taget och möjlighet till permanent uppehållstillstånd, om kraven för det uppfylls. Vissa lättnader vid bedömning av humanitära skäl ska ges barn.

Svensk sjuksköterskeförening är sjuksköterskornas professionella organisation. Vi arbetar för sjuksköterskans professionella utveckling och en god omvårdnad för patientens, vårdens och hela samhällets bästa. Alla legitimerade sjuksköterskor och sjuksköterskestuderande kan bli medlemmar.

swenurse.se

Svensk sjuksköterskeförening överlämnar härmed följande synpunkter

Svensk sjuksköterskeförening har en lång tradition att arbeta med frågor som rör Mänskliga rättigheter, International Council of Nurses (ICN) etiska kod för sjuksköterskor och omvårdnadens värdegrund. I vårdprofessionernas etiska koder ingår att de ska ha patientens hälsa som det främsta målet och aldrig frånga principen om människors lika värde.

De riktlinjer som vårdprofessionernas etik bygger på grundas i att vården ska ges lika för alla människor, utan hänsyn till faktorer som etnicitet, religion, nationalitet eller migrationspolitisk status. Kriteriet för vem som ska få vård och inte utgår från personens behov av hälso- och sjukvård. Särbehandling av en grupp individer är inte heller förenligt med hälso- och sjukvårdslagens målsättning att tillhandahålla hela befolkningen en god hälsa på lika villkor.

Det förekommer en uppdelning av människor utifrån nivå på vård och vilken ersättning som ska betalas. Benämningar som EU/EES- och konventionspatienter, utlandssvenskar, övriga utländska medborgare, asylsökande och personer som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd. Erfarenheter från hälso- och sjukvården och frivilligorganisationer är att det leder till att fler asylsökande och papperslösa får en sämre vård, en på obestämbart tid uppskjuten vård eller ingen vård alls, då framtid och livsvillkor är oklara. Detta trots en lagskrivning där lägstanivån är ”vård som inte kan anstå” – såväl somatisk, psykiatrisk som tandvård.

Svensk sjuksköterskeförening vill understryka de problem som finns med krav på svenska kunskaper och försörjning för permanent uppehållstillstånd som ställs. De människor som mest behöver skydd är till exempel personer med trauman och PTSD och pågående hot i hemlandet. Svårt traumatiserade personer har ofta svårare att snabbt lära sig ett nytt språk, samtidigt som just de kan ha tunga humanitära skäl till asyl och trygghet, de är just dem som Sverige har skrivit under på att skydda.

Föreningen har tagit del av berättelser från sjuksköterskor som beskriver oklarheter i vilken vård som kan ges, vilken vård man kan påbörja och betalningsansvar, oklarheter i vilket status en patient har och om hur länge status varar mm. Vård skjuts upp och försenas på obestämd tid. Kollegor har givit exempel från såväl den somatiska, psykiska vården som tandvården och hur detta innebär en ytterligare stress.

Förening är vidare oroad över skillnader i TUT-tiderna och vad det innebär för barn i skolan. Elever med speciella behov av olika slag får ofta inte adekvat bemötande i skolan, då utredningar inte görs, då detta kräver tid och eftertanke. Det innebär att såväl begåvningsutredningar, PTSD, neuropsykiatri med mera inte bemöts på ett bra sätt. Inte enbart tillgången till vård utan nivån på vården blir sämre, som exempelvis att erbjuda enbart psykiskt stabiliserande samtal istället för anpassad vård enligt vetenskap eller beprövad erfarenhet och kunskap.

Hälso- och sjukvårdspersonal kan ofta bistå med kunskap och intyg angående tex tortyrskador eller svåra sjukdomstillstånd såväl fysiskt som psykiskt för att öka rättssäkerheten i asylprocessen. För att få ett adekvat intyg krävs ofta att man kan träffas flera gånger och att tid finns för att skriva ett väl underbyggt intyg.

Svensk sjuksköterskeförening är sjuksköterskornas professionella organisation. Vi arbetar för sjuksköterskans professionella utveckling och en god omvårdnad för patientens, vårdens och hela samhällets bästa. Alla legitimerade sjuksköterskor och sjuksköterskestuderande kan bli medlemmar.

swenurse.se

Svensk sjuksköterskeförening är positiv till att uppehållstillstånd kan beviljas om det föreligger synnerligen ömmande omständigheter. Vad vi också erfarit är att uppehållstillståndets längd utgör ett problem i sig. Om man är allvarligt sjuk kan det påverka möjlighet till att lära sig språket och försörja sig själv på kort tid.

Svensk sjuksköterskeförening har inte utsetts som remissinstans för betänkandet. Svensk sjuksköterskeförening är sjuksköterskornas professionella organisation som företräder ca 55 000 sjuksköterskor. Föreningen besitter hög kompetens inom sjuksköterskans huvudområde omvårdnad inom utbildning, kvalitet, forskning och etik samt inom olika specialistområden genom ca 50 anslutna specialistsektioner och nätverk. Vi ser gärna att vi fortsättningsvis, genom att utses som remissinstans, ges automatisk möjlighet att bidra med vår kunskap i remisser, vilket påverkar en så fundamental fråga som människors hälsa och liv.

Ami Hommel
Ordförande
Svensk sjuksköterskeförening

Inger Torpenberg
Sakkunnig etik och folkhälsa
Svensk sjuksköterskeförening